

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗЕ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ

ЦЕНА ЗА СРБИЈУ:

НА ГОДИНУ 6 дин.
НА ПОЛА ГОДИНЕ 3 "
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ . . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА

ЈЕ У ЗДАЉУ

ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте.

Претплату ваља слаћи упућеницом на општински суд а све кореспонденције на уредника.

РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.

Неплаћена писма не примају се

СЛУЖБЕНИ ДЕО

РЕДОВНА СЕДНИЦА

одбора општине београдске 3 њег јуна 1887 године

Били: Председник Свет. Николајевић, члан суда Јанаћ М. Јанковић, одборници и заменици г. г. М. Д. Клидис, Ник. Ђорђевић, Милан А. Павловић, Ник. З. Поповић, Милан Вељковић, Павле Матић, Јов. Дилбер, Ферд. Розелт, Димитрије Наумовић, Светозар Јанковић, Јован Милановић, Милош Симоновић, Марко Степановић, Васа Дучић, Дим Ђ. Миловановић, Јован Д. Стефановић, Никола Д. Кики, Самуил Пијале, Мијајло Стефановић, Михаило Павловић, Јанаћ Х. Фичо и Др. Марко Т. Лeko.

Г. Председник. Господо ја мислим да би пре свега неке молбе могли решити.

Ви сте се један пут споразумели у одбору да је одбор мишљења да не треба никакве помоћи чинити онима болесницима сиротнога стања који требају бање. Ја сам према томе обично одбијао молбе које су долазиле у томе смислу. Али има једно 2—3 молбе, које сам ипак имао пуно разлога да изнесем пред вас, јер сам уверен да свако правило има својих изузетака. Тако обратио нам се један дечко од 16 година — који изгледа да је од 7-8 година — сав је у ранама. Општина му је прошле године дала 50—60 динара помоћи те је ишао у Смрдан Бару. Он и сад моли да се одбор смилује на њ (Чује се: да му се да) Ја мислим да би му требало дати 60 динара. (Одобрава се)

Друга је молба једног дечка опет од 16 година који је сакат у једну ногу, који нема нигде никога такође, и кога је општина мање помогла. Један се зове Марко Вучићевић а други Мијајло Марковић — (Чује се: да се да и њему)

Мих. Павловић. Ја мислим да не би требало износити пред одбор молбе за овакве мале суме, него да оставимо г. председнику, па где он нађе да је нужно и умесно он нека да. То ће бити најбоље, јер овако незгодна је ствар за одбор да једнима даје а друге одбија.

Г. М. Клидис. Ја мислим да би одбор могао једну извесну суму на ту жељ одобрити, па г. председник према потреби нека ту суму изда.

Г. Председник. Ово су нека сиротна деца коју општина и иначе помаже, јер нигди никога немају. (Чује се: да им се да и сад)

Одобрава дакле одбор да им дамо по 60 динара? (Одобрава)

Сад имамо једну трећу такву ствар, коју износим пред одбор за то што се већ два три пут човек обраћа за помоћ. Живко Илијћ ноћни стражар има жену слепу. Скупио је нешто новаца и одвео је у Пешту на лечење. Али сад нема пара да је врати, па моли да му се да помоћ. (Чује се: да му се да 50 динара)

Одобрава те ли да му дамо 50 динара? (Одобрава се) Сад да прочитамо протоколе прошлих седница.

(Г. Секр. Н. С. Јовановић чита протоколе од четири пр. седница)

Г. Председник. Има ли ко да учини какву примедбу?

Г. В. Дучић. На последњи протокол ја бих приметио да треба записати да је г. Јерковић *ip* *времено* одређен за заступника благајника општинског. Кретића (Разуме се)

Г. Председник. То се може променити.

Г. Манојло Клидис. Ја би имао да упитам: да ли је комисија свршила са предлогом Клајновим за водове? и ако је: зашто се та ствар не износи пред одбор?

Г. Председник. Та комисија није још сасвим готова. Поднела је извештај но ја мислим да је позовем да свој извештај мало боље прецизира. У осталом треба да сачекамо и решење о осталим понудама које су за водове раније учињене.

Г. Јован Дилбер. А је ли готова она комисија за сталне водове?

Г. Председник. Чујем да ће бити кроз неколико дана готова

Молим вас, господо, да решимо једну другу ствар. Ми смо у расадници општинској сниже града копали један бунар који је потребан за заливање цвећа и расада. То је било поодавно, но нужно је било те је набављена једна пумпа Одређени су чланови суда који су купили једну за 240 динара. Ја вас мелим да одобрите да се исплати из партије непредвиђених трошкова. То сам изнео пред одбор за то што би требало да се та сума исплати из прихода који ће се имати од продаје расада цвећа — по ја ћу вам једном приликом поднети извештај о приходу и расходу тога расадника? Сада могу казати да се у каси код нашег кметовског помоћника Х. Живковића налази близу 2000 динара од продаје из тога расадника. Али ја мислим да можемо решити да се та сума врати каси, а сада ово да се исплати из партије непредвиђених трошкова.

Г. Ј. Дилбер. Али нешто се цвеће из те расаднице општинске продаје врло скупо, а наша је жељ била да из ње добијамо што јефтиније расаде. Би требало нешто да се учини у том погледу.

Г. Председник. Ја држим да ће требати једна комисија да одреди цене. Одобравате ли овај издатак који сам изнео? (Одобрава се)

Сад имамо на реду питање о грађењу трамваја.

Ми смо решили сваки члан уговора о трамвају по себице, али нисмо у цело прочитали све. С тога молим вас да сад саслушате како би гласио цео уговор. (Секр. Јовановић чита)

Овај уговор одбор је усвојио и ја сам исти саопштио г. концесионару Клајну на реверсе 26 пр. мес. и питао сам га да ли пристаје да такав уговор потпише. Г. Клајн је одговорио написмено да га не може потписати без извесних измена, и изјавио је жељу да његов заступник г. Марко Стојановић адв. оvd. или и сам он, присуствују седници одборској и објасне у чему би и за што била учињена извесна измена у уговору. Ја ћу вам прочитати цело његово писмо о томе (Чита)

Мислим господо да је свакојако у реду да примимо овај његов захтев и пристанемо да њега или његовог заступника саслушамо овде. Разуме се они би у цели споразума изнели своје разлоге и примедбе, а сад одбор има да реши пристаје ли или не пристаје. Но да би могли свестраније претрести све примедбе које нам г. концесионар има да учини, ја мислим, да би било добро да седницу одборску претворимо у конференцију па да у конференцији цео уговор пређемо и решимо о свима пригодама, и онда ствар изнесемо пред одбор на коначно решење (Усваја се)

Према томе сад настаје конференција.

ВАНРЕДНИ САСТАНАК

Одбора општине београдске, држан 4 Јуна 1887 г.

(по стенографским велеписмама)

Састанак отворен у 6 час. по подне.

Били: Председник општине: Свет. Николајевић, члан суда: Јанаћ М. Јанковић, одборници и заменици: Јов. Дилбер, Никола Ђорђевић, Др. Миловановић, Милан А. Павловић, М. Ђ. Кумануда, Павле Матић, Ст. Добривојевић, Стеван Јосифовић, Фердинанд Розелт, Васа Дулић, Илија Антоновић, Никола Д. Кики, Милан Валожич, К. Црногорац, Др. М. Т. Леко, Самуел Пијаде, М. Степановић, М. П. Клидис, Св. Јанковић, М. Крстић, Дим. Наумовић.

Г. Председник. Господо да продужимо синоћну конференцију.

Господа стенографи то не ће писати. (Настаје конференција).

(после конференције)

Пре него што пређемо на дневни ред имамо да решимо једно питање.

Општинске новине штампају се у задружној штампарији, и дате су на основу лицитације.

Г. уредник се жали на неуредност штампарије у излажењу листа на време, и држи, да треба из задружне штампарије да се пренесе у државну штампарију, гди се послови врло тачно и брзо израђују.

Он је поднео о томе општинском суду а и мени реферат и ја сматрајући тај његов захтев као оправдан износим га пред вас на решење. (Вичу: То је ствар општинског суда а не одбора).

Дакле господо одбор мисли да је то судска ствар. (Јесте)

Добро, онда ја повлачим ствар ову натраг.

Г. Марко Степановић. Ја би имао господо да учиним одбору један предлог.

Познато вам је да ми имамо овде у Београду одбор и више пододбора школских.

Одборници који су у исто време и пододборници говорили су ми, да учиним предлог општинском одбору, и да замолим, да се и њима шаље општински лист ако је могуће бесплатно.

С моје стране ја мислим да би им требало лист слати бесплатно, и молио би одбор да овај мој предлог усвоји. (Чује се: пододбори добијају лист)

Јесте, али се одборници и пододборници не састају сваки дан, па не могу ради читања новина да иду у одборе. (Чује се: Неможе се то дозволити)

Г. Председник. Дакле не усваја се ова молба г. Маркова (Неусваја).

Сад господо да пређемо на дневни ред.

На дневном реду је питање о подизању телалница.

Ви знате господо, да је управа вар. Београда издала наредбу суду општинском, да овај закаже телалима, да се морају селити изван вароши.

Еле поводом тога акта управног повела се реч у одбору, да се са иселавањем тих телала веже и нека услуга од стране одбора са њима, која би се састојала у томе, да општина подигне сама дућане за телалнице на извесном месту и тамо да их исели, а они да плаћају општини на те дућане кирију.

После тога разговора у одбору водила се често реч између претставника општинских и телала о томе, и они су — телали — казали да не ће да се иселе. Најпосле је управа онет наредила да се иселе и они се сад морају иселити. Рок селења био је до првога маја, и на моја усмена обавештења са управником, остало је до првог јуна.

Ја сам наредио општинском инжењеру, те је написао предрачун и план за телалнице гди ће се подизати, и то износим пред одбор.

Но најпре питам, остаје ли одбор ипак при томе, да подиже сама општине те телалнице од којих ће кирију наплаћивати; па ако остаје, онда да пређемо на даљу ствар.

Г. Никола Ђорђевић. У колико се опомињем, ми у одбору ни смо решили да се подижу телалнице од стране општине, него смо само одредили место, где ће те телалнице бити.

Било је говора хоће ли општина да прави те зграде и да их даје телалима под кирију и т. д. Не знам како је ствар доцније свршена, али ја сам у опште противан да општина те зграде подиже. Општина може само да одреди место а не сама то да ради, јер она нема ни времена да се око тога бави, а ни радне снаге да то извршује како ваља.

Г. Председник. Има решење одборско од 8 јануара ове године да се поднесе предрачун. Но ви можете сада без обзира на пређашње решење и радњу решити хоће ли подизати општина сама дућане или неће.

Г. Мијајло Ерстић. Из многих обзира ја сам за то, да општина и одреди плац и начини зграде и вуче кирију. Није то само спекулација општинека што ће сама правити зграде и вући кирију. Зграде коју би општина направила то би била дашчара једна повелика, која би се у дућане поделила и телалима под кирију давала, а ови би телали — били обвезани да само на том месту држе телалнице.

Са полицијских обзира ово је добро с тога, што ће полиц. власт имати лакши преглед свију тих телалница и ако би ко што украо нпр. од старих хаљина или иначе од ствари, тај би се могао лакше ухватити јер би он лонео те крадене ствари на том месту да прода, а власт која већ за крађу зна може лакше назити и кад се лопов појави да га ухвати.

Са санитарског гледишта врло је добро имати све телалнице у једном реду и на једном месту. Доктор оде тада на том месту и прегледа све ствари како се држе и ако примети какву нечистоћу одмах наређује шта треба.

Сирма човек кад хоће да купи какву хаљину од тих телала, он зна да су на извесном месту сви телали и купујући што му треба, он обиђе онде све њих, и види разлику у цени и гди најјефтиније ту купи.

Овим телалницама би се многим помогло а и општина би имала леп приход; — С тога ја не могу делити мишљење г. предговорника који је противан да општина ове дућане подигне.

Општина би за мало пара, које би уложила у те зграде, имала врло велики приход. За то сам да општина телалнице сама подигне.

Г. С. Пијаде. Колико је мени познато ниједан телал неће отићи тамо изван вароши где би општина дућане направила, и онда би општина грдно оштећена била.

Жалосно би било, ако би општина на ово и једну ствар потрошила; и с тога сам ја противан да општина ово сама ради.

Г. Стеван Добровојевић. Разлози, које је г. Кретић поменуо, исти су они који су и санитарску полицију покренули, да се телалнице из вароши иселе, ја се слажем са г. Кретићем потпуно да треба општина да подигне зграде где ће те телалнице бити.

Поред овога имам господо да приметим и то, да је одбор прошле године донео једну одлуку да општина о свом трошку подигне те дућане за телалнице.

Ја сам онда ударао гласом на то, да се направи предрачун, па ако не кошта много, онда да ураavimo сами, а ако кошта много, онда да то не чинимо.

С тога би молио г. председника да нам прочита предрачун ако је извршен, па да видимо; колико ће коштати и онда према томе да решимо.

Г. Председник. Нема сумње господо да је боље да су све телалнице на једном месту. Лакше је тада и због дезинфекције истих. Но како би било, као што каже г. Пијаде да ни један телал не би отишао у дућане које би општина подигла. (Чује се: То не стоји). И ја мислим да

то не ће бити кад се сви иселе. Друга би ствар била кад би само се неки иселили а неки остали.

Г. Никола Ђорђевић. Ја не одричем да то стоји. Али никако ни сам за то, да општина прави те куће. Ни сам за то, што се општина увек уплеће у те ситне грађевине и издаје по 30—40 хиљада динара годишње. Ако се хоће да се то све постигне, то се све може постићи без да општина што потроши.

Општина може да учини услугу тим људима, ако им ван вароши одреди место, па нека поједини телали, који хоће да раде, подижу сами себи зграду за своју сопствену корист.

У оне ствари, које не спадају у круг и дужност општине не би општину никад уплетао не за то, што кошта 5—6 хиљада динара, него с тога што то није општински посао па да кошта 5—6 стотина пара. Не би ни то потрошио.

Ја не знам за што да општина лупа главу и да мора да подиже зграде. Има санитарске полиције. Она је позвана да брине о нечистоћи и чистоћи, а не општина. Општина може само да чини олакшице.

Моје је мишљење да се одреди место и да се телалима да без кирије, а они нека сами подижу дућане, а ни сам за то да општина и дућане подиже.

Г. Председник. Оваким решењем господо помогло би се тим сиротним продавцима, јер ако би се оставило, да они праве, то би незгодно било. Они немају капитала за подизање дућана, а кад се из вароши истерају незгодно је натоварити им и терет да сами зграде праве.

Г. Марко Стапановић. Нити сам за то, да им се одреди плац, нити сам за то, да им општина дућане прави.

Ја сам зато, да им се одреди једна улица у коју се они морају концентрисати, па лекари и полиција нека врше своје прегледе над њиховим радњама и води надзор о чистоћи и да се крађе не чине.

Ја сам господо и у самом Бечу за време мога бављења видио те телалнице. Тако исто у Пешти, Берлину, Хамбургу итд. па за што да и код нас тако не буде. На што да им ми подижемо зграде. Ко ће јамчити, да се то не упали.

Нека им се одреди улица, а општина да се не уплеће у подизање зграда. То је моје мишљење.

Стеван Добровојевић. Не стоји она зебња, коју је изнео г. Пијаде, да телали неће моћи изван вароши ићи и дућане држати. Ја знам од како сам ђак још, да су све телалнице стајале доле на дорћолу, где су биле све саме чатрље. Ту су седели Турци и остали становници нижега стања. И кад год је који сиромаштео иште да купи он је, ма да седи чак код три кључа, тамо на дорћол ишао и купио шта му треба. Кад су могли онда ићи, могу и сад. Дакле нема сумње да неће бити никога да пазари. Кома треба што заиста ће он тамо отићи.

Што се тиче друге стране тога питања: да ли општина да узме подизање дућана у своје руке?

Ја сам држим да је то у интересу саме општине, да ове дућане подигне. Она ће потрошити незнатну суму, а имаће велики приход од 20%. То није мала ствар за општину, а она је позвана да брани своје интересе, и да створи себи један приход 20%. То је моје мишљење, које једино има у виду интерес општински.

С. Пијаде Ја ако нехтедне тамо нико да седи, шта ће онда бити?

Г. С. Добривојевић. Ако нестане телалница, нестаће лопова, јатака и нечистоће, па опет је општина у добити.

Г. Мијајло Крстић. Ја хоћу да одговорим госп. предговорнику Марку Степановићу, који хоће да се одреди једна улица за телалнице.

Рецимо, да тако учинимо. Та улица неће одговарати санитарским обзирима. Телали ће стрпати еспапе по собама и подрумима и неће бити провејани, а сем тога и самим телалима учинили би једну несрећу. У тој би улици поскупеле кирије, па шта би онда било. Учинили би горе, него што желимо.

Сем тега те би телалнице биле у тој улици раштркане, једна на једном друга на другом крају, док овако кад би општина направила не би много коштало, а имали би поред тога, што би задовољила све обзире, још и знатну корист и то можда не 20 него и 50 од сто и опет би за продавце јевтиније и корисније било, него кад би приватнима кирију плаћали.

Па не само ово него и оно што рече г. Стева Добривојевић не би било јатака и лопова, а поред тога господо ни за саме наше трговце није добро ако би телали овако у вароши остали, јер овако, како изгледа да поред једне трговине дође један телал итд.

Моје је мишљење да општина подигне сама зграде и да их под кирију даје.

Г. С. Пијаде. Нико не избегава да тамо буду телали; само не треба општина да подигне дућане за њих.

Г. Д. Наумовић. Што се каже да за њих подигне општина дућане на тркалишту, ја за то нисам. То значи да се изван вароши створи једно гнездо лоповско где ће лопови протурати крадене ствари.

Г. М. Степановић. И ја сам имао то да кажем. Особито било би опасно да се дижу дућани на тркалишту, тамо, где су леђа окренута гробљу. Држим да је далеко већа сигурност за јавну безбедност и за контролисање тих продавница, ако се оне сместе у коју улицу у вароши: било на дорћолу, Јалији или Крагујевачком друму.

Г. Н. Ђурђевић. Оно што је казао г. Крстић да ће општина имати 30 и по 50 од сто прихода то не стоји, нити треба да нас то привуче за решење да општина гради какве дућане за телале. Општина има тако много својих интереса да очува и нека те не упропашћује а ово оставимо појединим грађанима. Ми знамо како иде и са другим општинским приходима и губимо онде где би општина требала да има много више интереса.

Г. М. Кледис. Ја мислим да се о измештању или не измештању телала изван вароши, сада нема шта да говори. То је питање решено и решило се за тркалиште. На жалбу телала питање је било, могу ли се они изместити на које друго место и полиција то није одобрила. Сада је овде главно питање које имамо да решимо само то: хоћемо ли да општина подигне дућане за телалнице или не ћемо? Што се тога тиче, разлочи г. Крстића врло су умесни и ја их потпуно усвајам тим пре, што ако се остави приватнима да педижу те дућане, они ће онда бити раштркани по целим тркалишту а неће бити груписани на једном месту, да би се контрола могла тачно и лако одр-

жавати како у погледу на чистоћу која се тамо мора одржавати тако и на све остало.

Г. предовдиз. Заиста сада је сво питање у томе хоће ли општина да подигне дућане за телалнице. Оне се морају изместити из вароши по ранијем решењу. То је јасна ствар. Сад, ако би се решило питање у томе смислу да општина узме на се подизање тих дућана, ја би вам изнео предрачун који је општ. инжињер спремио, и који износи преко 20.000 динара. (Вичу: нећемо — нећемо).

Дакле, ко је за то да општина подиже ове дућане нека каже за, а ко је против тога он нека каже против (Извршено гласање).

По извршеном гласању већина је решила да се општина не упушта у грађење дућана за телалнице.

Господо, концесионар за грађење трамваја као што знате учинио је извесне примедбе на уговор. Ми смо о тим примедбама донели решење и сад да прочитамо све, да се забележе.

Прво је приметио код чл. 3. у првом одељку под А да дође место последње три врсте ово: систем локомотиве одређује одбор општински споразумно са концесионаром? (Усваја се).

Код чл. 4. да се дода: да сагради о своме трошку и експлоатише у своју корист. (Прима се).

У чл. 5 да дође око средине: „на коме ће се месту одредити земљиште за подизање ових зграда решава одбор а колико ће се земљишта дати за ту цел одређује општ. одбор споразумно са концесионаром.“ (Прима се).

У чл. 1 под Б. онде где стоји: „варошка жељезница обухвата ове линије“ треба да дође реч „за сада.“

Код чл. 1. под Б. да се избришу речи: „по улицама кроз које пролази жељезница и то ону“ па да стоји „калдрму, која се налази између трамвајских шина“ и т. д. (Усваја се).

Код чл. 11 и то у 3-ћој линији озго место речи „и која ће и т. д. да дође овако: споразумно са општинским одбором, а ако се не би општински одбор и концесионар у овом питању споразумели, онда ће министар унутр дела решити ствар. (Усваја се).

Код чл. 12 да дође где се говори о цени и стоји реч „прелажењем“ још и речи „на другу линију“ (Прима се).

Код чл. 18 да изостане она реченица „А да ово.“ и т. д. до реченице „Право својине општинеке“ и т. д. (Усваја се)

Код чл. 19 да дође место „а пошто се и тим начином“ и т. д. овако „а ако би наступио случај да се казна не би могла наплатити“ онда ће и т. д. као што стоји у тексту.

Заборавио сам казати на пред код чл. 13 где се говори о умањеним ценама за ђаке да се каже да за њих вреди она такса од 3 дин. месечно само кад иду у школу и из школе. То ће се дакле тако и стилизовати.

Код чл. 23. место речи одреди комисију да дође изгље комисију (Прима се).

Затим још има да се тач. 9 и тач 20 из концесије унесе у уговор (Прима се).

Дакле господо усвајате ли све ове примедбе као што сам изређао? (Усвајамо).

Онда ће мо ове све примедбе унести у уговор и онда ће имати да се потпише уговор од стране концесионара и општине. Молим вас да решите ко ће од стране општине

потписати уговор? (Чује се: председник. Могу потписати још и четири одборника; или комисија за трамвајски уговор).

Дакле одобравате ли да председник потпише? (Одобрава се).

Господо, наш писар Мркоњић тражи одсуство због болести на месец дана. Он тражи и тромесечну своју плату унапред (Чује се: да му се да).

Имам само још да вам јавим да је концесионар, и с тога сам писао Управи и молио ју да она нареди да сами грађани износе љубре како знаду док се не нађе начина како ће се на даље ова ствар уредити.

Састанак је завршен у 8. часова по подне.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Извештај председника — општинском одбору
за 1886-ту годину.

(Наставак)

Контролисање мерења по варошким месарницама дужност је општинских органа, док при том кажњавање за пронађене злоупотребе протумачењем правничког одбора било је одузето од општинског суда и предато управи варошкој. Извесне санитаретске прегледе у вароши врши само физикус, докле толике друге сродне и сличне послове санитаретске полиције морају да извршују општински лекари. Од општинског се одбора често тражи да оцени и донесе закључак: може ли се нешто некеме дозволити, на пр. дати извесном лицу механичко право на месту, на коме га тражи, или не; међу тим надзорну власт, која одбору оцену и тражи, ништа не веже да не миомојће добивено мишљење. — Претпоставља се да општинска власт, — одбор једног места најбоље познаје потребе грађанства, с тога се и тражи његово мишљење — кад се то чини, за што онда одступати од његовог нахођења?!

Због овог и оваковог двојства у дужностима и правима, због поделе једног посла на две власти, општинску и државну, не трпи само формална, дакле административна, већ и сама материјална страна службе, а главна се цель закона, који ради те службе и постоји, омаша; као што се ни тежња за унапређењем саме службе не постижава; нити се најзад до жељног упрошћења администрације долази. — Ако је начелни задатак власти да у кругу свога одређења буде од сапомоћи и користи којих и чега су ради организоване, потребно је удешавати такве организме, да међусобно потпуно хармонирају а у сваком оделито функције да не теку по произвољном, субјективном нахођењу, него што ближе самим прописима, које потреба изискује и ствара.

Што се тиче администрације и вршења дужности органа у нашем општинском надлештву још, првих месеца дало ми се приметити, да целокупна служба није регулисана и правилност њена ни из близа ујамчена нужним службеним правилима и прописима, и како ни законом није предвиђено и заступљено много односа појединаца према

појединцима — баш тим самим створен је извор за све оно што се, у кретању општинских послова и одношењу њиховом на појединце онажало као неправилно и осуђивало; Међу тим, уди и често неспремност органа, којој се на пут не би могло стати, нити би то и требало покушавати, пре него се пропишу нужна правила свију грава службе и не уреди положај органа, којима се посао и један често врло важан положај поверава.

Већ давна наше општинско надлештво није више онај „општински суд“ у коме је један „општински писар“ довољан да буде и представник свега персонала и вршилац свију послова. Данас већ и по разностручности и по множини послова, општина наша, у колико сам могао проценити, једно је од највећих надлештава краљевине. И ако се онда озбиљно желило и жели да се и служба његова извије из запустеног и примитивног стања и савршено унапреди, мора се тежити за извођењем свега онога што се у уређивању струка и надлештва показало корисно.

Но као што се и самим законским устројством надлежност општинског надлештва — „суда“ — не одређује до нужних граница; као што и за службу не постоје нужни прописи — исто тако и у унутрашњој радњи надлештва до пре кратког времена, није било скоро никакве па ни начелне поделе рада. Тако су у једном општинском редовно била у самој ствари два; а то отуда што судница (у којој поред једног члана суда суделују у суђењу и два судије км. помоћника — редовно) не суди само парничарима, него су се у њој доносиле наредбе и решења за све мање важније предмете, па је на тај начин решење тројице км. помоћника бивало тако пуноважно као и решење председника и два члана суда. Тако се само могло догађати, да судница донесе наредбу или какву одлуку и без знања и одобрења председника; тако се само могло дешавати да се нешто реши и одобри што се после морало да опозове, као што је прошле године био случај са Браћом Ђорђевићима, који су са три помоћника потписали добили били дозволу да засаде пред кућом дрвеће, а кад је председник дознао за такву одлуку противну општинском интересу и о њој одбор известио, онда је ово решење судско, као административно, суспендовао. Кад већ у надлештву има два „члана суда“ поред председника и осим тога пет кметских помоћника, који врше дужност судија, суђење се даје од осталог посла издвојити. Дневно, скупа са забранама, пресудама, различитим уверењима и осталим судским одлукама — наша општинска судница доноси 25—30 решења, за која је нужно саветовање, а око суђења често и подуже претресање. Осим тога, из дана у дан, јављају се спољни послови, као што су: преговори имања, комисије, послови школских подбора, и њих вршили су и врше км. помоћници.

Због овога и нарочито хитних предмета готово редовно бива одлагање унутарњих послова суђења за друго време — ради спољних и тиме извршавање хитнијих на рачун мање хитних. Међу тим распоредом послова, месечним дежурством кметских помоћника тако да су једног месеца у судници двојица, а друга двојица да врше све спољне послове, на другом месеца опет обратно, — да је

се удесити да се сви послови уредно и на време и вршују и да судијама ипак преостане који час и напе предвиђене послове. Тако би делокруг судског одељка био чисто судске и спорне природе, у њему би најстарији кметски помоћник био председник суђења и шеф одељка; докле би опет други члан суда прешао за шефа администрације, и вршећи дужност подпредседника примао на се ситније послове његове а нарочито водио редовни надзор над кретањем свију послова персонала, те би тако председнику остајале више времена за све и унутрашње и спољне интересе општине

Одмах чим сам ступио у дужност председника хитао сам да се упознам са том зло оглашеном општинском архивом. Не би било места да се овде говори о њеном стању кад би то била једна обична архива. Али на против. Суђење и извршавање судских решења и забрана стоји у тесној вези са пословима архиве, да толика многобројна лица која се код нашег суда париче у нестриљењу да им се предмет доврши, сву кривиду припишу хаосу општинске архиве. Судићи по ономе што сам још одавна имао прилике да чујем, и по многим жалбама, које сам морао да примим, морао би у општинској архиви бити много већи хаос но што је у самој ствари. У колико сам објашњавањем дотичних органа могао да оценим, архива та носи на себи тип једне многогодишње занемарене радње, због чега је нужно по дуже енергичног прегнућа па да се доведе у ред оно и онолико колико је нужно и могуће. Архива броји своје потпуне протоколе и фасцикле од 1869. године па на више. Све што је раније то је још у жалоснијем стању, да доводи данашњу администрацију према указаној потреби у везу са ранијом од поменуте године, и рачунати на траг и везу, значи излагати се милости и немилости крајњег случаја. Свих докумената и књига нема. Они, којих има, непотпуне су. Неке су приликом једног пожара погореле; у неким књигама нема повећи број листова. И ако се сигурно одавна могло знати шта значи то архива у којој се налазе и предмети са документима било општинским било појединаца, ипак се на њено очување слабо пазило, те је тако на најчудноватији начин један део у своје време срећене архиве поразбацан и упропашћен тако да се ни један акт није очувао. Ја сам тражио те ми је други деловођ поднео детаљан извештај о стању целокупне архиве и у реферату описао све оно што је нужно урадити па да се овај део старије архиве, који је очуван, и све до 70 те године на овамо у ред доведе. — Лако је оценити, да је врло важно и нужно имати уређену архиву, ако се узме у обзир околност да до тачног и брзог отиравања њених зависи и правац и ток осталих послова по једном предмету; она је дакле кључ за цео механизам и основ за све даље послове.

Налазећи се дакле у врло жалосном стању архива је била предмет око чијег је уређења падало доста речи па се по што год и предузимало, али у ствари није ништа постигнуто. Тако је 83-ће године отпуштен је стари а на његово место био доведен други архивир, у жељи да се отпочне уређивање архиве. Али њена крајња запуштеност није имала за узрок само личну немарљивост, не-

способност или несавесност шефа архиве но много више друге узроке. Један од тих и главни био је тај, што се у архиви нису вршили само архивски него и друге врсте послови, те и архивар није или је врло мало могао да се бави правом дужношћу својом. Њему је у дужност стављено саслушавање оних лица која траже уверења и израђивање тих уверења. Тиме се учинило толико година не само то да архивар не може да ради своје главне послове него је онемогућен био рад и његовим помоћницима, што је непрестанце бивала пуна канцеларија разноврсног и многог света који долази за уверења, те су место акта развођени њихови говори у архивске књиге. Од архивара не треба тражити благајничке дужности (јер он је и таксе наплаћивао), а архива природно треба да је остављена на миру од оних који у њој посла немају.

(Свршиће се)

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

ПИСМА ИЗ РУСИЈЕ

(париском „Солеј“ у

Петроград 4/16 Маја 1887.

У броју од 12 Маја (по старом) „Руски Инвалид“ донесе једну белешку која у целој Русији направи читу узбуну. Не што је то некакав распрострањен лист — тај стари журнал — који је пре тридесет година једини предстаљао готово целу штампу руску. Нишито што је лист који се данас много налази и у самим војничким круговима. Негдашњи предплатници његови скоро су га сви оставили, и држе на месту петроградско, „Новое Времја“ или „Московске Вједомости.“ Али стари, негда цару Николају тако омиљени, „Инвалид Руски“ још излази и савесно доноси сва наименовања официрска и свегова правила о наоружању, администрацији и униформи војске. Ова стара читуља, коју по кад кад разгали каква згодна прича војничка, још је у дубини Русије љубимче по којем седог пензионираниог мајора. Међутим, као што рекох, велика публична га је одавна забораву предала. Па од куда, пре десет дана, толика узбуна око овог древног споменика ишчезле епохе? — Отуда што је „Инвалид Руски“ први донео онај чувени указ о коме сам вам у прошлом писму говорио, и који позива под заставе, за прве дане Августа, све резерве руске. — Према војеном закону од децембра 1874 сваки резервиста море најмање два пута у девет година, бити позиван на шестонедељно учење. Међу тим биће скоро *тринајест* година, како се овај закон никако не врши. Највише ако је један пут, и то у току оног великог рата с Турцима 1877 пеки део на вежбање излазио.

Дакле, свет је уобразио био, да је тај закон постао мртво слово, или да је и сасвим укинут. И сад можете мислити какво је дјелство произвела појава новог указа. Поред великог потреса на обичне послове и друштвени живот, која доноси неочекивано сазивање на збориште овако велике масе људи, вет је видео у самој мери чинила мобилизацију војске и неоспорног прегачу опште јевропског рата. Нити је тај политички упечаток ишчекао у часу кад вам ове редове пишем. Само, ваља нам похитати да кажемо: да ово сазивање резервиста нема у ствари тако злослутан карактер. Ту нити треба тражити непосредна одговора прекомерном оружању Аустрије, нити какве претње према царству немачком, и то, ма да су њихови односи са Петродом прилично запети. Ако руске резерве нису до сада биле сазиване на прописно им ведбање узроке ваља тражити у озбиљном току ствари. Пок. Александар III био је мирољубац, који је више свега гледао да уштеди свом народу мукe и невоље нераздвојне од маневара које општа ситуација Јевропе не би правдала. Његов син а садањи цар Александар III-ћи опет, ступио на престо са тврдом одлуком да, по сваку цену уведе економију свуда, али нарочито у војном министарству. Наравно, да су онда отпала сазивања од четири до пет стотине хиљада људи, и за само шест недеља дана. Додајмо, најзад, да су они стари војници руски који су служили по осам година у касарни, били довољно спремни за сваку борбу са турским *редифима* и *низамима*, или баш и самим немачким војником који не служи више од три године под заставом. Али данас, кад је рок службе у теорији сведен на пет, а у пракци на четири, године периодично позивање резервиста постаје једном преком потребом. Ефективе у мирно доба овде су, као и у Француској до зла бога, слабе. Тако, на пример, један пешачки пук, који у рату, има да даде нормалну цифру од 4000 људи, данас достиже !1400. И шта би било да нешто наступи општа мобилизација? Колика би била *права* вредност оних 2600 резервиста који би тако од једнапут били гурнути у своје кадрове? То је, збиља, питање које овде људи с неком бригом стављају. Русија још располаже доста малим бројем жељезница и телеграфских линија, и онда — како ће и за колико ће времена она бити кадра да преведе у дело свој указ за мобилизацију? Као што рекох, и овде је као год у нашој Француској, мобилизација дивно удешена — на хартији; али да не буде многог изненађења при самом извршењу? То ће нам најбоље показати овај предстојећи опит.

У осталом, ђенерал Вановски је врло мудро на-

ваљивао, да се сазивање резерве изведе у време које искључује сваку агресивну помисао. Она ће, дакле, бити за северне корпусе 15-27-ог септембра, и за јужне 10-ог октобра. Рачуна се, да ће у то време године у целој царевини летина бити сређена. Али на жалост, јачи резервисти имаће да се ведбају баш у најмоларније време, по киши и блату, и када се цела јевропска Русија претвори у једну бескрајну бару. Са политичке и пољско-привредне тачке гледишта, време је доиста добро изабрано; али са хиџијенске врло зло. Него, ко ће у један исти пар задовољити и дипломате и сељаке и докторе? — Што се здравственог стања наших провинција тиче, оно је и иначе у овом тренутку врло жалосно. После оне страшне *чуме* астаханске која у мал' што, пре неке године, не опустоши целу царевину; после оне дечије епидемије која у Малој Русији покоси стотине хиљада нејачи, и после познатог тифуса петроградског — ево нам оне грозне и неизлечиве — заразе *мајасинске*, тог и кадашњег страшила средње вековних колена. Далеко од тога да попусти, овај бич заразе све више бесни. Он је освојио све три провинције Балтика, од Нарве па до Митаве. И узаман влада апелује на медицинску науку, а новине на јавно учешће. Сваким месецом број заражених расте — на грозну и страхоту народа који бежи од њихова лица. Одагнани од свачијих врата, и у опасности да изгину од застрашених сељака, они се мученици потуцју по шумама естонским. Ту они на једвине јде граде себи земљане колебе, а у госте добијају и саме курјаке. У тим пустим збеговима они живе, или боље рећи умиру, остављени од целога света. Тек по који пут ако им његови рођаци или пријатељи донесу по што год хране али и то да ју положи на ивици шуме и побегну чим их угледају. Кажу, да ова живи костури људски живе у најчемернијем стању, кад кад и по двадесет година, и да многи од њих свршавају најзад, *самоубиством*.

Један куражни члан „естонског ученог друштва“ г. Хелат ово дана је изнео на јавност у свом извештају све страхоте ове грозне редње. Благодарени заузимању владе, неколико болница већ је отворено за пријем болесних, у главним варошима Ливоније, у Дорпату нарочито, и то при свом и љутом отпору масе народа која се те заразе, као ни једне, боји. Саме слике болесника које нам г. Хелат, у реченом извештају, износи јесу доиста најжалосније, и по грози и ругоби надмалују све подобне приче и басне старог доба.

Оно пак што само још опаснијом чини ово и онако

опасно стање, јесте недостатак лекарске помоћи. Један добар део наших доктора долази у категорију тако званих „увих воћака“ немачких универзитета које су наше места у Русији само за то што бољих нема. Јест, *стомилијонаја* Русија не броји више од петвајест хиљада лекара. И док, рецимо, у Француској долази по један на 1400 душа, и у Инглеској по један на 1350, у Русији једва исласи по један на 6800. Сад додајте и ту околност: да је већина њих настањена у великим варошима, а да их по селима и ма готово никаквих. Последња статистика Екстаринославске губерније сведочи да тамо ако у средњу руку долази по један лекар на 47.000 душа. Најзад, не треба заборавити да руски сељак има неку инстинктивну одвратност према лекарима; и он ће се увек пре обратити за помоћ сеоским бабама, врчарама и бајалицама, а после њих тек женским докторима. Клик сам прилике, могу рећи, и сам видео где у вјици напаланкама Украјине мужик презире савете лекара и иде да тражи лека од жене или ћерке каквог богатог спахије у које он једино повећења има. Управо, то нам и објашњава зашто се толике рускиње и одају изучавању медицине. Оне су само следеју инстинкту своје расе за који се и не зна тамо на западу, али који је овде недољив.

Унутарње стање, остај дакле, у многом погледу доста озбиљно. На срећу овогодишња нам летина много обећава. Пролеће нас је дрвено послужило а житарски трговци већ аконтују предстојећу назар с вама тамо, које као да је година оманула. Са извозом хрме већ боље иде, а изгледи су, као што рекох да ће бити и боље.

ОБЈАВА

Према акту БМ 56. опомињу се све водоноше који воду по вароши продају, да сваког првог дана у месецу своје саке даду очистити одређеном качару од стране општинског суда. Ово чишћење извршиће се у бари Венецији гди је пумпа, а знања ради јавља се свима оним лицима којих се тиче, да се по овоме управљају.

АМ 56.

Из седнице суда општине вароши Београда 28 Маја 1887 год. Београд.

ОБЈАВА

На основу решења одбора општинског од 3 Априла ГМ 240 и ГМ 533 тек. г. држаће се у канцеларији инжењерског одељења Суда ово општинског

на дан 27 тек. мца. од 3. до 6. часова после под е јавна усмена лицитација за вретрес калдрме у улицама „Краљевића Марка“ „Мајавској“ и „Савакој.“

Кауција полагаје се при лицитацији у 500 динара.

Ближи услови, план и предмер, могу се видети у поменутој канцеларији сваког радног дана у време канцелариско.

После свршене лицитације, неће се примати никакве понуде.

Из седнице Суда општ. Београдске ГЛ 533. 17 јуна 1887 год. у Београду.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

БРАТСТВО.

3-ћа књига „Друштва Светога Савза“ изашла са овом садржином:

1. *Маргита девојка и Рајко војвода*, ерпска народна пјесма.
2. *Отаџбина*, причаца, од М. Ђ. Милићевића.
3. *Велес* (и Демир Капија), с две слике, од Љуб. Ковачевића.
4. *Први ерпски песници*; две три црте за њихову карактеристику, од Ст. Новаковића.
5. *Прилеп*, са сликом, од Љуб. Ковачевића.
6. *Сима Инџманов*, од П. Срећковића.
7. *Борба за народност*, с нарочитим погледом на прошлост полабских Словена, Словинаца, Чеха и Срба од М. В. Радоњића.
8. *Свети Саво*, ерпска народна пјесма.
9. *Јужне границе Душанова царства*, од Димитрија С. Јовановића.
10. „*Дур делија иде Пантелија!*“, причаца из рата за слободу од М. Ђ. Милићевића.
11. *Охрид*, с 2 слике, од Љ. К.
12. *Глиша Трлајић*, књижевник ерпски, слика из прошлости, од Ђ. М. Бугарског.
13. *Солунски мир*, од П. Срећковића.
14. *Скадар*, са сликом од Љ. К.
15. *Ко крсно име слави ономе и помаже*, ерпска народна песма.
16. *Географско-етрографски преглед Македоније и Старе Србије*, с картом, од М. С. Веселиновића.